

DE THILO CUSTODE FERRIVIAE, fabula novella anno 1887 a Gerhart HAUPTMANN sub titulo q.e. *Bahnwärter Thiel. Novellistische Studie* (i.e. Studiolum novellisticum) Theodiscê conscripta, anno 1997 a Nicolao Groß in Latinum conversum.

I

Omni die Dominico Thîlus custos ferriviae sêdit in ecclêsîâ vici *Neu-Zittau*, exceptis iis diebus, quibus officio functus est aut aegrotus lëcto tentus. Spatio decem annorum bis aegrotaverat: primo propter carbonem e carro carbonario mâchînae vectoriae elapsum, quo ictus pëde diffracto deiectus erat in fossam ferrivariam: iterum propter lagoenam vinariam, quae e citato tramine praetercurrente volaverat medium in pectus. Praeter haec infortunia, quandocumque vacuus, nullâ re ab ecclêsîâ prohibitus erat.

Prioribus quinque annis ei sôli eundum fuerat a *Schön-Schornstein*, coloniâ ad Spraviam sitâ, ad *Neu-Zittau*. Aliquo die Thîlus apparuerat comitante mulierculâ tenui atque imbecillâ, quae diceretur parum quadrare ad Thîli staturam Herculëam. Altero laeto die Dominico eîdem mulieri ad altare ecclesiae sollemniter manum dedit ad foedus in vitam faciendam. Per duos autem annos iuvenis fêmina tenera iuxta eum sêderat in scamno ecclesiae; per duos annos eadem subtîli facie, mâlîs macilentîs, iuxta vîrum facie coloratâ insignem inspexerat cantualem librum pervetustum - ; cum subito custos ferriviae denuo solus sedit, ut antea.

Aliquo e diebus praeteritis sonuerat campana funebris; ita factum erat.

In custode affirmabatur vix aliquid mutatum esse. Botones puri vestimenti Dominici tam bene nitidati erant quam umquam antea, capilli eius rufi tam bene oleati militarique more sulcati quam semper, praeter id, quod latam cervîcem capillatam aliquanto demissius ferebat etiamque studiosius homiliam auscultabat et cantabat quam prius haec fecerat. Itaque res erat in eâ opinione, ut homines putarent eum mortem uxoris non nimis molliter tulisse; quae opinio eo firmata est, quod Thîlus anno transacto iterum mulierem duxit, bacciballum enim crassum et robustum, ancillam bubulcam e vico *Altegrund* oriundam.

Ipsa parochus sibi visus est quadamtenus dubitare de connubio a Thîlo annuntiato:

"Nuncîn' iam vis alteram mulierem ducere?"

"Cum mortua non possum curare rem familiarem, Domine praedicator!"

"Hem, rêctê quidem. Sed opînor - paululo nimium festînas."

"Alioquin puer mihi peribit, Domine praedicator."

Uxor Thîli ex partu perierat et puer, quem pepererat, superstes appellatus erat Tobias.

Parochus "Ah" inquit "ita, ille puer", sîc se movens, ut clarê apparêret se nunc demum puerum recordari. "Si res sîc se habet - ubinam tenes eum collocatum, dum officium geris?"-

Nunc Thîlus narravit, quomodo Tobiam tradidisset aniculae, quae, quâ esset negligentîâ, eum aliquando paene sivisset combûri, alias eum ex aniculae gremio

hūmum devolutum esse, sed feliciter factum, ut praeter magnum tuber nullum damnum contraheret. Talia ne pergerent fieri, Thīlus dixit, praesertim cum puer pro suâ imbecillitate curâ egēret diligentissimâ. Quae cum ita essent et cum ipse uxori moriturae dextram fidemque dedisset se pueri saluti semper optimē prospecturum esse, se hōc consilium cepisse.

Novum par coniugale, quod nunc omni die Dominico ad ecclesiam veniebat, ab hominibus, quantum pertinuit ad formam, nullo modo reprobatum est. Mulier prius opere ancillae bubulcae functa ad custodem videbatur esse aptissima. Vix dimidio capite brevior erat quam custos eundemque membrorum amplitudine superavit. Facies quoque mulieris tam solida erat quam vīri, sed contra ac facies custodis nullum indicavit sensum humanitatis.

Si Thīlus optaverat, ut uxor sua altera esset operaria durissima, oeconōma praestantissima, hōc optatum mirum in modum est expletum. At idem nescius una cum muliere tria susceperat: animum durum dominandique cupidum, rixandi cupiditatem, saevamque lubīdinem.

Dimidio anno transacto toto in vico notum erat, quis in domunculâ custodis regīmen tenēret. Feliciter "excētrae" successisse, ut maritum acciperet Thīlum agno mansuetiorem, mariti dicebant indignati, esse quosdam, a quibus illa atrocissimē offenderetur. Talem "megaeram" domandam quidem esse, ni aliter, verberando. Mulcandam esse istam, ita quidem, ut dolēret.

Sed Thīlus, quamvis esset bracchiis nervosis, non erat talis vir, ut mulcaret mulierem. Id, de quo homines indignabantur, ei parum molestum esse videbatur. Qui convicia uxoris infinita tacitus sinebat praeterfluere, si quando respondebat, Thīli sermonis tarda progressio atque sonus submissus frigidusque mirum in modum contrarii erant quirritanti clamitationi uxoris suae.

A rebus externis is parum infestari posse videbatur, quasi quid sibi esset, quo omnia mala ab iis illata largē compensarentur bonis.

Adversus phlegma suum invictum quibusdam momentis temporis ipse custos non sinebat se ludibrio haberi. Quae momenta semper pertinuerunt ad Tobjolium. Tum custos loco solitae innocentiae puerilis et obsequentiae tantâ erat firmitate, ut ipsa Lena dominandi cupida non audēret resistere. Sed momenta temporis, quibus hanc indolem animi sui pandēret, etiam atque etiam rariora denique prorsus non iam fuerunt.

Cum primo anno quadam cum patientiâ restitisset Lenae cupidini dominandi, altero anno idem desiit hōc facere. Non iam solitâ cum animi aequitate profectus est ad officium gerendum, cum illa in se invecta esset, nisi antea eam placaverat. Denique haud raro se demittebat ad eam rogandam, ut sibi reconciliaretur. - Statio custodiae mediâ in silvâ pinuum Marchiensi sita non iam erat sedes ei dilectissima. Quandocumque tranquillam et devotam colebat memoriam uxoris mortuae, subito interruptus commonefiebat uxoris viventis. Non refragans, ut primo tempore, domum profectus est, sed festinanti cum cupiditate, postquam saepe numeraverat horas et minutas usque ad officium absolvendum.